

DAMJAN KAURINOVIĆ

*Predsjednik Apelacionog suda Brčko Distrikta
Bosne i Hercegovine*

PRAKTIČNA ISKUSTVA U PRIMJENI NOVIH KRIVIČNOPROCESNIH USTANOVA - PRIZNANJE KRIVICE, SPORAZUM O PRIZNANJU I KAZNENI NALOG

Uvodne napomene

Poznato je da je zakonodavna reforma u krivičnopravnoj oblasti u Bosne i Hercegovini završena donošenjem i stupanjem na snagu Zakona o krivičnom postupku, Krivičnog zakona i Zakona o zaštiti svjedoka pod prijetnjom i ugroženih svjedoka.¹ Navedeni zakoni su stupili na snagu i primjenjuju se od 01.03.2003.godine. Brčko Distrikt Bosne i Hercegovine, Federacija Bosne i Hercegovine i Republika Srpska istovremeno su krenuli u postupak usaglašavanja, harmonizacije svog krivičnog zakonodavstva sa zakonodavstvom Bosne i Hercegovine. U Brčko Distriktu ovaj postupak je završen donošenjem Zakona o krivičnom postupku, Krivičnog zakona i Zakona o zaštiti svjedoka pod prijetnjom i ugroženih svjedoka, koji su stupili na snagu i primjenjuju se od 01.07.2003. godine.² Centralno mjesto završne zakonodavne reforme pripada Zakonu o krivičnom postupku Brčko Distrikta BiH, jer su najznačajnije promjene učinjene u krivičnoprocesnoj oblasti, preuzeta su i proširena neka zakonska rješenja iz ranijeg Zakona o krivičnom postupku Brčko Distrikta BiH³, koja se prvi put uvode na ovim prostorima: istraga tužioca, direktno i unakrsno ispitivanje, potvrđivanje optužnice, izjašnjenje o krivici, sporazum o priznanju krivice, prethodni prigovori, postupak izdavanja kaznenog naloga, održavanje glavnih pretresa i donošenje odluka pred drugostepenim sudom bez mogućnosti vraćanja predmeta na ponovni prvostepeni postupak, ali uvedene su i potpuno nove procesne ustanove: imunitet svjedoka, posebne istražne radnje tužioca, vremensko ograničenje pritvora kroz sve faze krivičnog postupka, ispitivanje prvostepenih presuda samo u granicama žalbenih navoda i sužavanje vanrednih pravnih lijekova samo na ponavljanje postupka, postupak protiv pravnih lica...

Praktično, usaglašeni Zakon o krivičnom postupku Brčko Distrikta BiH predstavlja specifičnu varijantu Zakona o krivičnom postupku BiH, po kojoj su osnovna načela, osnovni pojmovi, faze krivičnog postupka, osnovni krivičnoprocesni instituti, drugostepeni i posebni postupci, riješeni na identičan način. Komparativna analiza druge faze prethodnog postupka, postupka optuživanja, pokazuje da su svi krivičnoprocesni zakoni, pa i Zakon o krivičnom postupku Brčko Distrikta BiH, prihvatili i na identičan način riješili tri krivičnoprocesne ustanove: priznanje krivice, sporazum o priznanju krivice i kazneni nalog. Pomenute krivičnoprocesne ustanove predstavljaju najefikasnije i najekonomičnije modele završavanja krivičnih postupaka bez održavanja glavnog pretresa.

¹ Službeni glasnik BiH broj 3/03 od 10.02.2003.godine

² Službeni glasnik Brčko Distrikta BiH, broj 10/03 od 24.06.2003.godine

³ Službeni glasnik Brčko Distrikta BiH, broj 7/00 od 30.11.2000.godine

Predmet ovog rada odnosni se na praktična iskustva Osnovnog suda Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine⁴ u primjeni novih krivičnoprocesnih ustanova, a analizirani su završeni krivični predmeti u periodu od 01.07.2003.godine - 31.03.2004.godine.

Priznanje krivice

Izjašnjenje o krivici i razmatranje izjave o priznanju krivice je procesna ustanova koja poslije potvrđivanja optužnice pruža prvu zakonsku mogućnost da se već u ovoj fazi prethodnog postupka, bez održavanja glavnog pretresa odnosno suđenja, završi krivični postupak.⁵ Naime, priznanjem krivice pred sudijom za prethodno saslušanje, a potom kroz postupak razmatranja izjave o priznanju krivice i njeno prihvatanje od strane sudije pojedinca ili vijeća stvaraju se procesne pretpostavke da se odmah zakaže pretres za izricanje krivičnopravne sankcije. Održavanje pretresa za izricanje krivičnopravne sankcije mora biti obavljeno u roku od tri dana po prihvatanju izjave o priznanju krivice od strane suda. U praksi Osnovnog suda BD BiH nije bilo problema, procesnih dilema prilikom preduzimanja procesnih radnji formalnog izjašnjavanja optuženog o optužnici pred sudijom za prethodno saslušanje. Uostalom, optuženom je ostavljena mogućnost da se kratko izjasni da li priznaje krivicu po svim ili pojedinim tačkama optužnice ili pak poriče, odnosno negira krivicu. Takođe, nije bilo problema vezanih za prisustvo branioca s obzirom da je odbrana obavezna ukoliko se optuženi nalazi u pritvoru ili je u pitanju krivično djelo za koje se može izreći kazna zatvora od deset godina ili teža kazna. U odnosu na ostala krivična djela prisustvo branioca se rješavalo u skladu sa odredbama člana 45. i 46. ZKP BD BiH odnosno ZKP BiH (članovi u oba zakona numerički se podudaraju). Naravno, ukoliko se optuženi ne želi izjasniti o optužnici odnosno o krivici, što je sastavni dio njegovog prava na odbranu, apsolutna je pretpostavka da poriče krivicu. U postupku razmatranja izjave o priznanju krivice sudija pojedinac odnosno vijeće, zavisno od propisane kazne za krivično djelo iz optužnice koja je predmet razmatranja, kroz izjašnjenje optuženog provjerava da li je njegova izjava o priznanju data dobrovoljno, svjesno i sa razumijevanjem i da li postoji dovoljno dokaza o krivici optuženog. Prilikom preduzimanja ove procesne radnje sud se mora prvo uvjeriti da je priznanje dato od uračunljivog učinioca djela koji razumije da se odriče od prava na suđenje i da se čitav postupak protiv njega svodi na izricanje krivičnopravne sankcije, te da optuženi razumije i prihvata ostale posljedice priznanja krivice koje se sastoje u izricanju adekvatne krivičnopravne sankcije, mjera bezbjednosti, obaveze plaćanja imovinskopravnog zahtjeva i troškova krivičnog postupka. Nakon utvrđivanja navedenih okolnosti mora se utvrditi i postojanje drugog elementa u okviru procesne radnje razmatranja krivice, koji je kumulativan i odnosi se na utvrđivanje postojanja dovoljno dokaza o krivici optuženog. Postojanje dovoljno dokaza o krivici optuženog u praktičnom smislu predstavlja utvrđivanje potpune krivične odgovornosti optuženog jer se krivičnopravna sankcija može izreći samo krivično odgovornom učiniocu krivičnog djela. Ovaj elemenat, koji je neophodan da bi se izjava o priznanju krivice prihvatila, zahtjeva postojanje dovoljno dokaza za

⁴ V.Član 23 ZKP BD BiH po kome Osnovni sud ima univerzalnu prvostepenu nadležnost i sudi za sva krivična djela u prvom stepenu

⁵ V.Kaurinović, D: Potvrđivanje optužnice i presude bez suđenja, Zbornik radova "Reforma krivičnog zakonodavstva u Republici Srpskoj", Banja Luka 2003.godine i Priznanje krivice i sporazum o priznanju krivice, Pravni život 9/2003

objektivan učin krivičnog djela i da je krivično djelo izvršeno u uračunljivom stanju, umišljajno ili iz nehata, ako zakon predviđa krivičnu odgovornost i za nehat. Sve ovo se utvrđuje na osnovu materijala koje je dostavio tužilac prilikom upućivanja optužnice na potvrđivanje. Pod materijalima se podrazumjevaju svi dokazi tužioca koje je prikupio u fazi istrage. Ukoliko sudija odnosno vijeće utvrdi nesumnjivo postojanje oba elementa predviđena u članu 230. ZKP BD BiH donosi odluku o prihvatanju izjave o priznanju krivice koja postaje konačna i izvršna, jer ne može biti predmet žalbe u ovoj fazi postupka, niti predmet eventualne provjere na pretresu za izricanje krivičnopravne sankcije. Prihvatanje ili odbacivanje izjave o priznanju krivice su formalne odluke koje se obavezno konstatuju u zapisnik uz istovremeno obavješćavanje stranaka o ishodu postupka razmatranja odnosno da li je izjava o priznanju prihvaćena ili odbačena, bez dostavljanja i obrazloženja odluka. Pretres za izricanje krivičnopravne sankcije održava se u roku od tri dana od dana prihvatanja izjave o priznanju krivice, a presudu i krivičnopravnu sankciju izriče sudija pojedinac odnosno vijeće koje je donijelo odluku o prihvatanju izjave o priznanju. Protiv presude donesene u ovom postupku dozvoljena je žalba po svim zakonskim osnovima, jer zakon nije ograničio stranke i branioca u pogledu prava na podnošenje žalbe. Međutim, žalba se praktično i efikasno, sa realnim izgledima na uspjeh u drugostepenom postupku, najčešće izjavljuje zbog odluke o krivičnopravnim sankcijama. Razlog za ovakvu praksu treba tražiti u činjenici da se optuženi odrekao prava na suđenje, a bez održavanja glavnog pretresa i dokaznog postupka teško je učiniti bitnu povredu odredaba krivičnog postupka, povredu krivičnog zakona ili pogrešno ili nepotpuno utvrditi činjenično stanje.

U devetomjesečnoj praksi Osnovnog suda BD BiH u prvom stepenu završeno je 237 predmeta od čega je 126 predmeta završeno bez održavanja glavnog pretresa izricanjem presuda na osnovu priznanja krivice, sporazuma o priznanju krivice i kaznenin nalogom. Od ukupnog broja završenih predmeta, 53% predmeta je završeno primjenom tri navedene procesne ustanove, koje predstavljaju specifične oblike skraćenih krivičnih postupaka. U strukturi završenih predmeta na ovaj način, 12 predmeta ili 9% završeno je primjenom procesne ustanove izjave o priznanju krivice, izjava o priznanju se odnosi na četiri grupe krivičnih djela, a njihov grupni zaštitni objekat je imovina (dva predmeta), bezbjednost javnog saobraćaja (jedan predmet), javni red i pravni saobraćaj (osam predmeta) i zdravlje ljudi (jedan predmet). Naravno, u svih 12 slučajeva donesene su presude u kojima se optuženi oglašavaju krivim, u 11 predmeta je izrečena kazna zatvora, dok je u jednom predmetu izrečena uslovna osuda, a novčana kazna kao glavna ili sporedna kazna nije izrečena u presudama donesenim na osnovu priznanja krivice.⁶ U tri od 12 presuđenih predmeta, stranke kao ovlašteni subjekti izjavile su žalbe. U dva predmeta žalbu je izjavilo Javno tužilaštvo Brčko Distrikta BiH zbog odluke o krivičnopravnoj sankciji i u oba predmeta izrečena kazna zatvora je uvažavanjem žalbe tužioca pooštrena. U trećem predmetu žalbu je izjavio branilac optuženog zbog svih žalbenih razloga koji su se prvenstveno odnosili na okolnosti koje se odnose na opšta pravila za odmjeravanje kazne, zbog čega je žalba djelimično uvažena i presuda preinačena u pogledu odluke o kazni zatvora tako da je izrečana kazna zatvora u kraćem trajanju.

⁶ V. Tabelarni pregled

Pregled rješениh krivičnih predmeta u periodu 01.07.2003.-31.03.2004.godine

KRIVIČNOPRAVNE SANKCIJE I KRIVIČNA DJELA PO GLAVAMA KRIVIČNOG ZAKONA	PRIZNANJE KRIVICE		SPORAZUM O PRIZNANJU KRIVICE		KAZNENI NALOG		NOVE KRIVIČNO- PROCESNE USTANOVE		REDOVNI KRIVIČNI POSTUPAK		SVI KRIVIČNI POSTUPCI	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%
kazna zatvora	11	92%	34	77%			45	80%				
novčana kazna			1	2%	12	17%	14	11%				
uslovna osuda	1	8%	9	21%	58	83%	68	54%				
Krivična djela protiv imovine	2		17		28		47					
Krivična djela protiv života i tjela			4		6		10					
Krivična djela protiv bezbjednosti javnog saobraćaja	1		2		11		14					
Krivična djela protiv javnog reda i pravnog saobraćaja	8		13		8		29					
Krivična djela podmićivanja i krivična djela protiv službene i druge odgovorne dužnosti			2				2					
Krivična djela protiv opšte sigurnosti ljudi i imovine			3		5		8					
Krivična djela protiv zdravlja ljudi	1		1		2		4					
Krivična djela protiv privrede, poslovanja i sigurnosti platnog prometa			2				2					
Krivična djela protiv slobode i prava čovjeka i građanina					6		6					
Krivična djela protiv braka, porodice i omladine					4		4					
UKUPNO:	12	9 %	44	35 %	70	56 %	126	53 %	111	47 %	237	100 %

Sporazum o priznanju krivice

Procesna aktivnost suda počinje poslije završetka faze pregovaranja o krivici između stranaka i branioca, čije se prisustvo određuje po istim pravilima kao i prilikom izjašnjenja o krivici. U praksi to znači da procesna aktivnost suda počinje od trenutka dostavljanja sporazuma sačinjenog u pismenoj formi sudiji za prethodno saslušanje, sudiji pojedincu ili vijeću na postupak razmatranja, a završava se odlukom o usvajanju ili odbacivanju dostavljenog sporazuma. Prema tome, proces pregovaranja je moguć u svim fazama krivičnog postupka, a procesna radnja razmatranja sporazuma o priznanju krivice je moguća tek nakon podizanja i potvrđivanja optužnice. Sporazum mora biti formalnopravno uredan, podaci o strankama i braniocu, podaci o uslovima priznanja krivice, potpisi stranka i branioca, odnosno sadržavati sve zakonske elemente da bi se o njemu moglo odlučivati. Prilikom razmatranja sporazuma prva dva elementa su identična kao kod razmatranja izjave o priznanju krivice, a odnose se na dobrovoljnost, svjesnost, razumijevanje sadržaja sporazuma o priznanju krivice i njegovih procesnih posljedica i postojanje dovoljno dokaza o krivici optuženog. Treći elemenat je specifičan i odnosi se na potpuno razumijevanje optuženog da se sporazumom o priznanju krivice odriče prava na suđenje i prava na žalbu zbog odluke o krivičnopravnoj sankciji koja će se izreći u skladu sa zaključenim sporazumom. Isključenjem žalbe, kao redovnog pravnog lijeka, sporazum o priznanju krivice postaje najefikasniji način završetka krivičnog postupka, jer se pretres za izricanje krivičnopravne sankcije održava u roku od tri dana od dana prihvatanja sporazuma i presuda koja je izrečena u pravilu istovremeno postaje i pravosnažna. Odluka o prihvatanju sporazuma je konačna i nepromjenjiva u ovoj fazi postupka, pa ne može biti predmet provjere ili promjene na pretresu za izricanje krivičnopravne sankcije. Poznato je da su predmet sporazuma uslovi pod kojima optuženi priznaje krivicu, a oni se prvenstveno odnose na vrstu i visinu krivičnopravne sankcije. Predmet sporazuma može biti izricanje kazne ispod zakonskog minimuma uz primjenu odredaba o ublažavanju kazne, izricanje blaže vrste kazne ili blaže vrste krivičnopravne sankcije. Zakon ne ograničava stranke ni branioca da krivičnopravnu sankciju precizno odrede po vrsti i mjeri, ali se krivičnopravna sankcija može i okvirno odrediti. Međutim, u oba slučaja stranke i branilac se moraju kretati u okvirima KZ BDBiH, što znači da dogovorena krivičnopravna sankcija mora biti predviđena u zakonu odnosno da postoji zakonska mogućnost izricanja takve krivičnopravne sankcije primjenom svih pravila o odmjeravanju kazne. U protivnom, sporazum koji ne poštuje navedene zakonske okvire mora biti odbačen kao nezakonit i protivan javnom interesu. Uostalom, princip zakonitosti iz člana 2. stav 1. ZKP BDBiH obavezuje sud da učiniocu krivičnog djela izrekne krivičnopravnu sankciju pod uslovima propisanim u krivičnom zakonu i u zakonom propisanom postupku. Ukoliko bi sporazum o priznanju ipak bio prihvaćen i u njemu predviđena krivičnopravna sankcija koja se ne može izreći po zakonu sudija pojedinac ili vijeće može izreći samo krivičnu sankciju predviđenu zakonom, a ne sporazumom koji je izašao van zakonskih okvira. Iako je žalba na odluku o krivičnopravnoj sankciji isključena u ovoj situaciji bi bila dozvoljena s obzirom da sud nije postupio u skladu sa sporazumom. Takođe, žalba je dozvoljena zbog odluke o krivičnopravnoj sankciji i kad su ne postupi u skladu sa sporazumom koji je sačinjen u skladu sa zakonom (npr. dogovoreno izricanje novčane kazne, a sud izrekne kaznu zatvora). Žalba zbog odluke o krivičnopravnoj sankciji moguća je i u situacijama kada se na pretresu za izricanje krivičnopravne sankcije iznese i neka ranija presuda po kojoj optuženi nije započeo izdržavanje kazne. U ovom slučaju žalba zbog odluke o

krivičnopravnoj sankciji bi se odnosila samo na visinu izrečene jedinstvene kazne, ali ne i na kaznu utvrđenu sporazumom koja je uzeta kao utvrđena po pravilima koja važe za sticaj krivičnih djela.

Od 237 krivičnih predmeta završenih u analiziranom periodu 44 predmeta završena su presudom koja je izrečena na osnovu sporazuma o priznanju krivice, što u strukturi završenih predmeta bez održavnja glavnog pretresa (126), predstavlja značajan procenat od 35 %. Ovo pokazuje da su obje stranke u postupku, tužilac i optuženi i najčešće branilac optuženog ulazili u fazu pregovaranja dobro pripremljeni, što je rezultiralo velikim brojem zaključenih i prihvaćenih sporazuma. Treba posebno istaći da su predmet sporazuma skoro sva krivična djela, od najtežih krivičnih djela (kvalifikovano ubistvo) do uobičajenih krivičnih djela sa nehatnim izvršenjem (ugrožavanje javnog saobraćaja). Tačnije, predmet sporazuma bila su krivična djela iz osam različitih grupa krivičnih djela predviđenih KZ BDBiH. Najčešće izricana krivičnopravna sankcija je kazna zatvora koja je izrečena u 34 predmeta, novčana kazna je izrečena samo u jednom predmetu, dok je u devet predmeta izrečena uslovna osuda. U zaključenju sporazuma branilac je učestvovao u 35 predmeta, dok je u devet predmeta optuženi samostalno zaključio sporazum sa tužiocem i razumljivo da je u tim predmetima izrečena uslovna osuda kao posebna krivičnopravna sankcija. Ujedno, ovaj podatak treba da bude orijentaciono mjerilo sudovima prilikom odlučivanja o obaveznom učešću branioca u postupku prihvatanja sporazuma. Naime, u svim pismeno dostavljenim sporazumima u kojima je predviđena bilo koja kazna, kazna zatvora ili novčana kazna, ukoliko optuženi nema branioca sud ga treba postaviti na osnovu člana 45. stav 5. ili člana 46. Zakona o krivičnom postupku, jer navedene krivičnopravne sankcije ukazuju na složenost predmeta i zaštitu zahtjeva interesa pravde, dok je imovno stanje optuženog faktičko pitanje u svakom konkretnom predmetu. Žalba je izjavljena u samo jednom predmetu i to od strane tužioca, ali ne zbog odluke o krivičnopravnoj sankciji već zbog bitnih povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 297. stav 1. tačka k). ZKP-a s obzirom da se radilo o dvostrukoj primjeni odredbi Krivičnog zakona prilikom izricanja jedinstvene kazne zatvora koja je ukazivala na nerazumljivost izreke presude. Ovo pokazuje da izjavljivanje žalbe po ostalim žalbenim osnovima, protiv presuda donesenih na osnovu sporazuma o priznanju krivice, nije isključeno. Sud ne raspolaže podacima o neuspjelim sporazumima odnosno da li su se svi pregovori o uslovima priznanja krivice završili sporazumom ili ne. Međutim, svi dostavljeni sporazumi na razmatranje su prihvaćeni od strane suda tako da u posmatranom periodu nema predmeta u kojima je sporazum odbačen pa se ne može govoriti o mogućim razlozima odbacivanja sporazuma. Značajan je podatak da se praktično svi sporazumi dostavljaju sudu nakon završenog postupka optuživanja odnosno kada se krivični predmet nalazi kod sudije odnosno predsjednika vijeća u cilju zakazivanja glavnog pretresa ili je pretres već zakazan ali nije održan. Samo u jednom predmetu sporazum je dostavljen i prihvaćen od strane sudije za prethodno saslušanje, a u ostalim slučajevima sporazum je razmatran i prihvaćen pred sudijom pojedincem ili prvostepenim vijećem. Nakon ukidanja prvostepene presude i održavanja pretresa pred drugostepenim sudom stranke i branilac nisu dostavljali sporazume o priznanju krivice na razmatranje. Izrečene kazne zatvora na osnovu sporazuma kretale su se u rasponu od 30 dana do 10 godina zatvora, a novčane kazne u okviru od 300 do 3.000 KM.⁷

⁷ V. Tabela 1. Pregled

Postupak izdavanja kaznenog naloga

Ovo je treći način donošenja presude bez održavanja glavnog pretresa koji je zakonski dvostruko ograničen, na krivična djela sa propisanom kaznom do pet godina zatvora ili novčanom kaznom i krivičnopravnim sankcijama ili mjerama (novčana kazna koja ne može biti veća od 50.000 KM, uslovna osuda, oduzimanje imovinske koristi ili oduzimanje predmeta). Postupak izdavanja kaznenog naloga je posebno efikasan i ekonomičan postupak jer ga vodi i završava samo jedan sudija. Naime, ako se zahtjev za izdavanje kaznenog naloga prihvati sudija potvrđuje optužnicu i zakazuje saslušanje optuženog na kome utvrđuje da li je ispoštovano njegovo pravo na odbranu da ga zastupa branilac, da li je razumio optužnicu i zahtjev za izricanje krivičnopravne sankcije/mjere, predočava dokaze optužbe i poziva optuženog da se izjasni o predloženoj krivičnopravnoj sankciji. Ukoliko optuženi prizna krivicu i prihvati predloženu krivičnopravnu sankciju iz optužnice, sudija pojedinac prvo utvrđuje krivicu tako što optuženog oglašava krivim i presudom izdaje kazneni nalog u skladu sa optužnicom. Postupak pismene izrade presude je pojednostavljen i obrazloženje se svodi na kratke razloge opravdanosti izdavanje kaznenog naloga. Rok za žalbu na presudu donesenu u ovom postupku iznosi osam dana, a žalba se praktično može izjaviti samo zbog odluke o krivičnopravnoj sankciji s obzirom da je krivica priznata. Naravno, zakon nije isključio mogućnost izjavljivanja žalbe i po ostalim žalbenim osnovima predviđenim zakonom.

Dosadašnja praksa pokazuje da je zahtjev za izdavanje kaznenog naloga prihvaćen u 70 predmeta, dok je u 18 predmeta nastavljen redovan krivični postupak jer se optuženi izjasnio da nije kriv i nije prihvatio predloženu krivičnopravnu sankciju. Dakle, u 80% predmeta dolazi do prihvatanja zahtjeva za izdavanje kaznenog naloga i izricanja presude u skladu sa zakonom. U strukturi završenih predmeta primjenom novih krivičnoprocesnih ustanova, 70 predmeta ili 56%, završeno je presudom kojom se izdaje kazneni nalog. Valja istaći, da u situacijama kada ne dođe do izdavanja kaznenog naloga, u daljem krivičnom postupku novi sudija jer je prethodni sudija obavljao radnje iz nadležnosti sudije za prethodno saslušanje - potvrdio optužnicu. Naime, optuženi moraju imati isti procesni položaj u identičnoj procesnoj situaciji koja ne smije biti uslovljena činjenicom da li je u optužnici postavljen zahtjev za izdavanje kaznenog naloga od strane tužioca, ili ne. S obzirom na pravnu prirodu ove procesne ustanove razumljivo je da je najčešće izricana krivičnopravna sankcija uslovan osuda koja je izrečena u 58 predmeta, dok je novčana kazna izrečena u 12 predmeta. Predmet kaznenog naloga su bila krivična djela iz osam različitih glava Krivičnog zakona. Na presude donesene na osnovu zahtjeva za izdavanje kaznenog naloga stranke i branilac nisu izjavljivali žalbu.

Zaključak

Prva praktična iskustva nesumnjivo ukazuju da je uvođenje novih krivičnoprocesnih ustanova bilo opravdano jer je već dalo dobre rezultate, mnogo veće od očekivanih. Ovo je i razumljivo ako se ima u vidu da priznanje krivice u okviru izjašnjenja o krivici predstavlja obaveznu procesnu radnju, da sporazum o priznanju krivice predstavlja pismeni kompromis stranaka višestruko prihvatljiv

za stranke i branioca, ali i za oštećenog, svjedoke i vještake koji se ne moraju izlagati dodatnim naporima i troškovima koji ih očekuju na glavnom pretresu, dok je izdavanje kaznenog naloga uslovljeno zahtjevom tužioca u podnesnoj optužnici i saglašavanjem optuženog sa sadržajem zahtjeva. Sa aspekta efikasnosti krivičnog postupka, prava na suđenje u razumnom roku, bolje reći prava na ubrzano suđenje, nove procesne ustanove predstavljaju pravno osvježenje u odnosu na ranije neefikasno i beskrajno dugo procesuiranje pojedinih krivičnih predmeta. Zatim, veoma je važno naglasiti da u dosadašnjim postupcima završenim bez održavanja glavnog pretresa (tzv. presude bez suđenja) nije dolazilo do povrede prava krivičnoprocesnih subjekata u postupku, prije svih prava na odbranu optuženog, odnosno drugih ljudskih prava i osnovnih sloboda koje čine dio međunarodnih standarda u oblasti zaštite navedenih prava koji se direktno primjenjuju u pravnom sistemu BiH prema članu II. stavu 2. Ustava BiH. Na kraju, prvi statistički podaci govore da primjena novih procesnih ustanova nije posljedica blaže kaznene politike odnosno popustljivosti tužioca u fazi pregovaranja o uslovima priznanja krivice ili podnošenja zahtjeva za izdavanje kaznenog naloga. Naime, činjenice da su u 12 predmeta završenih presudom izrečenom na osnovu priznanja krivice, u 11 predmeta izrečena kazna zatvora odnosno u 92 %, a u 44 predmeta završenih presudom na osnovu sporazuma o priznanju krivice, u 34 predmeta izrečena kazna zatvora odnosno 77 %, govore same za sebe. Sa novim praktičnim iskustvima, boljim poznavanjem pravne prirode priznanja krivice, sporazuma o priznanju krivice i kaznenog naloga, međusobnim povjerenjem procesnih stranaka i branilaca i efikasnijem radu sudova po nezavršenim predmetima u redovnim krivičnim postupcima, broj završenih predmeta primjenom novih krivičnoprocesnih ustanova biće sve veći.